

ש"י עגנון / טלית אחרת

לנשמת ר' מרדכי איטינגון הלוי עליו השלום

על שאר טליתותי כבר סיפרתי. עכשיו איני אלא כמוסיף מה אירעני ביום הכיפורים באותה טלית שהנחתיה בבית מדרשו של זקני עליו השלום.

אותו יום הכיפורים עלתה על דעתי להתפלל עם זקני. מחמת ריחוק המקום ומחמת ששהייתי על מטתי שחרית יותר מדי באתי לאחר פסוקי דזמרא. ועל כגון זה ראוי להצטער, שנוהגים בבית מדרשו של זקני ביום הכיפורים שאומרים פסוקי דזמרא פסוק בפסוק בניגון מיוחד. כיוצא בהם האדרת והאמונה לפני ברוך שאמר. וכבר בקטנותי קודם שידעתי פירוש המלות כשהיה החזן משלשל טליתו על פניו ואומר לחי העולמים הייתי תוהה, הרי הוא קורא לו והרי הוא מצוי ועומד עליו, אם כן כיסוי פנים למה? אילו גילה פניו היתה שמחה גדולה בעולם, כאותה השמחה ששמחתי אני בשעה ששיחקתי במחבואים עם אבא, שאני והוא ביקשנו זה את זה, ולבסוף גליתי פני ונמצינו זה לזה.

בכניסתי הוציא זקני פניו מטליתו ופנה אילך ואילך לבקש לי מקום, שכבר נתמלא בית המדרש מתפללים. במזרח לימינו של זקני יושבים היו סיעה של זקנים, שכל אחד היה משונה מחבירו, ואין צריך לומר משאר כל אדם. פניהם מצומקות היו, וזקנם קננים של קנמון, ועיניהם בלא ריסים, ואישוני עיניהם סמוקים, וכמין חדה היתה מפכפכת ועולה מעיניהם שהיה אפשר למששה בידיים. כיצד נתלקטו כל אלו למקום אחד לבית מדרשו של זקני ועל שום מה צורותיהן משונות כל כך? אחד מהם שהכיר מה זקני דורש ממנו השיב לו בלשון תרגום, הדא יומא דצומא רבה ליתוהי ליליא דפסחא לאמרת כל דכפין ייתי ויכול. אם נפרש את דבריו לפי ענינם כך פירושה, היום איני מחוייב להדחק ולעשות מקום למי שאין לו.

נצטערת עליו על זקני שנטרד על ידי ואמרתי לו, בבקשה ממך אל תטרח עלי, אני עצמי אמצא לי מקום. אבל ידעתי שדברים בעולם אמרתי לו. ומה הוא שבית המדרש מקומו אינו מוצא לי מקום, אני אמצא לי מקום. ברם לא בלבד על שאין לי מקום היה זקני מצטער, אלא על ששהייתי מלבווא. התחלתי מהרהר, שמא אומר

לו שהתפללתי שחרית בבית תפילה שבשכונתי, אלא כלום נאה לאדם לעשות את זקנו גורם לדברי בדאות.

מחמת הדחק ומחמת החום ומחמת הנרות ומחמת רוב המתפללים יבשה הכיפה שבתוך חלל פי שלמעלה מן הלשון. בא לייבל בן בנו של הצדיק ואמר לי, בוא עמי. נגררתי אחרינו והלכתי עמו.

הביאני לביתו והעמידני בחדר החיצון ומילא כד ונתן לי להריח בו, כדי לקרר קצת להט צמאוני.

נטלתי את הכד בשתי ידי ושמתי עליו את אפי, כשאני תוהה, למה זה מילא את הכד במי פירות, וכי לא מצא מעט מים. פניו של לייבל אטומות היו ולא נראה בהן גילוי רצון לענות לי. ביני ביני התחילו הפירות שבכד צפים ועולים וכבר הגיעו ממש עד לשיני, הכנסתי את שפתי לתוך פי ועשיתי חיץ בין שיני לבין הפירות. אבל הם היו מפכפכים ועולים מפי הכד והיו שרויים כנגד פי והיו מבועבעים ועולים, סובבין את אפי ומתמצים ומביאין טעמם לפי.

נתמלאתי עברה על לייבל ותפסתי אותו והתחלתי גוררו אחרי. נמשך לייבל עמי, כאילו אני והוא מטיילים כאחד.

כשחזרנו לבית המדרש חזר והציץ בי זקני מתוך הצער. כלום הרגיש זקני מה אירעני? עשיתי את עצמי כאילו יש פירוש אחר לצערו ואמרתי לו, אתה מצטער שאני עומד בלא טלית, מיד אני נוטל את הטלית שיש לי כאן בבית מדרשך ומתעטף בה.

הגבהתי עיני לראות אם נחה דעתו של זקני וראיתי שהביאו ספסלים לבית המדרש והעמידו אותם לשמאלו של ארון הקודש, זה למעלה מזה, כמדריגות של בית המרחץ, ואדם אחד שאיני רוצה להזכיר שמו עומד על גב המעלה העליונה, וכמין מצנפת של נחתום בראשו, ושר פזמונים שאינם של יום הכיפורים, ונער קטן בנו או בן בנו, עומד על ידו, והוא עושה לפי אותם הפזמונים עוויות של שטות, וחצי בית המדרש מביט ומסביר להם פנים. היאך באו לכאן ואימתי באו לכאן? ביני ביני ירדו והלכו להם. שאלתי את עצמי, מה זה, כשביקש לי זקני מקום למה לא ביקש לשמאלו של הארון, כמה ספסלים כאן, כמה מקומות כאן. שאלה אחרת, אותו אדם היאך יצא באמצע התפילה, ולהיכן הלך? חזר והביט בי זקני. נזדרזתי ופשטתי את ידי לתוך חור שבשולחן והוצאתי משם את טליתי. פעמים הרבה חיפשתי שם את טליתי ולא מצאתיה ועכשיו מצאתיה. אם אין אתה אומר שאיש אחר נטלה והחזירה הרי מעשה הוא שיש לתמוה עליו.

כשעמדתי להתעטף בטלית ראיתי שציצית אחת חסרה. בא אותו שאנו מסיחים דעתנו ממנו והוא אינו מסיח דעתו ממנו ולחש לי, טלית של ג' ציצית. התחלתי מהרהר, מה בא זה להשמיעני, וכי איני יודע שטלית של ג' ציציות פסולה, או שמא

תורה שכוחה ביקש להזכירני, כל זמן שאדם חי אפילו אוחז בידו טלית של ג' ציציות אינו רשאי ללבוש אותה, כיון שנעשה מת באים אחרים ונוטלין טלית כשרה של ארבע ציציות ותולשינן ציצית אחת ומלבישינן אותו.

עגמה נפשי עלי ונצטערתי. ולא על אותו דבר שלחש לי נצטערתי, אלא על יום-טוב קדוש זה של יום הכיפורים זה שעובר בלא תפילה ובלא כלום.